

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
«26» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОЛОРИСТИКА

для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

Київ – 2020

Розробник:

Волкова Людмила Миколаївна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Волкова Людмила Миколаївна, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 7 від «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

образотворчого мистецтва Ольга ШКОЛЬНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

«___» _____ 2020 р.

Гарант освітньо-професійної програми

023.00.01 «Образотворче мистецтво» Анастасія ВАРИВОНЧИК

Робочу програму перевірено

«___» _____ 2020 р.

Заступник директора

з науково-методичної та навчальної роботи Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__ 20__ р., протокол № __

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «___»__ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Курс	2	
Семестр	3	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	-
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, в тому числі:	120	-
Аудиторні	56	-
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	56	-
Форма семестрового контролю	Залік	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Колористика» – є виявлення головних властивостей кольору і ознайомлення зі способами використання кольору при створенні художнього образу мистецького твору та різних прийомів використання кольору в побудові композиції, контрастів і нюансів та співвідношень кольору з іншими компонентами художньої форми.

Завдання навчальної дисципліни спрямовано на розвиток професійної і практичної підготовки студентів та продовження їх образотворчої освіти у напрямку вивчення кольору як важливого фактору підвищення художньо-естетичного рівня особистості, формування національної художньої культури в мистецтві.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності	ЗК 6	Самоосвітня: здатність до самонавчання та самоосвіти як умови професійного самозростання та самовдосконалення.
	ЗК 7	Універсальна: здатність самостійно виявляти, висувати й вирішувати проблеми, планувати та розподіляти час;

		здатність застосовувати знання на практиці, приймати обгрунтовані рішення; готовність адаптуватися і діяти у нових ситуаціях, виявляти і брати на себе ініціативу, підтримувати та зміцнювати дух підприємництва, об'єктивно здійснювати самооцінку та оцінювати якість роботи інших.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 2	Естетико-культурологічна: здатність до естетизації середовища та активної участі у соціокультурному житті; здатність виявляти художні знання, які відображають видову специфіку та взаємодію візуальних мистецтв; здатність до формування сучасного художньо-творчого мислення, застосування набутих знань на практиці.
	ФК 4	Художньо-творча: здатність до самовираження у галузі: станкового живопису, вільної, друкованої та комп'ютерної графіки, художньої кераміки, текстилю.
	ФК 6	Практична: здатність застосовувати здобуті знання на практиці, розв'язувати складні задачі в галузі виставкової, галерейної, мистецької, викладацької діяльності

3. Результати навчання за дисципліною

Студент повинен знати:

- визначення основних характеристик кольору;
- базові знання з колористики;
- основи фізичної природи світла та кольору, фізіологічних основ кольорового зору, психології сприйняття кольору;
- значення кольору в предметному середовищі;
- основні закономірності гармонії кольору та побудови кольорових композицій.

Вміти:

- визначати основні і додаткові кольори, їх залежність і взаємовплив як засіб для відтворення кольорової характеристики предметів;
- використовувати закон повітряної перспективи;
- відтворювати вплив кольору на сприйняття простору;
- відтворювати цілісність зображення на завершальній стадії роботи;
- дотримуватись послідовності в роботі над зображенням;
- усвідомлювати логіку формотворення за допомогою світлотіні, кольору та його тепло-холодних властивостей;
- гармонізувати кольорові і тонові відношення різних об'єктів в єдиному

кольоровому просторі;

- створювати цілісний образ, розкривати основну сутність моделі за допомогою живописної плями;
- володіти технічною свободою і розкутістю виконання за умовою міцної живописно-конструктивної побудови;
- вдосконалювати навички живописної майстерності.

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
ПРН 1	Здатність діяти в соціумі з урахуванням світоглядних орієнтирів інших членів суспільства, організувати самостійне навчання і працю.
ПРН 2	Здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, спрямовувати власну творчість на актуальні проблеми соціуму, дотримуватися етичних принципів у професійній діяльності.
ПРН 3	Володіння методами міжособистісних комунікацій, дотримуючись норм толерантності. Здатність до творчого та професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології.
ПРН 4	Володіння знаннями в галузі сучасних інформаційних технологій, здатність застосовувати їх у професійній діяльності.
ПРН 6	Здатність до навчання та самостійної науково-дослідної діяльності
ПРН 15	Володіння фаховою термінологією, методами та прийомами професійної діяльності, здатність відповідати за результати своєї праці.
ПРН 17	Здатність взаємодіяти з оточуючим соціальним середовищем, будувати партнерські стосунки на засадах толерантності, взаємоповаги та співтворчості.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами				
		Аудиторна:				Самостійна
		Лекцій	Семінари	Практичні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Кольоросприйняття.						
Історія розвитку науки про колір. Наукові основи колористики	8	2	2			4
Історична ретроспектива кольорів.	8	2				
Символіка кольорів.	2	2				6
Психологічний вплив кольору на людину.	4	2		2		
Модульний контроль	2					
Разом	24	8	2	2		10

Змістовий модуль II. Кольорова гармонія.						
Кольорова гармонія	8	2	2			4
Колір, емоції і характер.	2	2				
Суб'єктивне відношення до кольору	2	2				
Сім кольорових контрастів	10	2		2		6
Модульний контроль	2					
Разом	24	8	2	2		10
Змістовий модуль III. Просторова дія кольору.						
Колірні співзвуччя	8	2		2		4
Форма і колір	8	2		2		4
Просторова дія кольору	10	2		2		6
Внутрішній рух кольору	12	2	2			8
Модульний контроль	2					
Разом	40	8	2	6		22
Змістовий модуль IV. Колірна виразність.						
Теорія кольорових вражень		4	2	2		6
Кольоровий портрет		2				8
Теорія колірної виразності		4	2			
Модульний контроль	2					
Разом	32	10	4	2		14
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Усього</i>	120	34	10	12		56

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. КОЛЬОРОСПРИЙНЯТТЯ

Тема 1. Історія розвитку науки про колір. Наукові основи колористики

Лекція (2 год.). Вступ з історії розвитку науки про колір. Колористика як комплексна наука про колір, що включає систематизовані дані з фізики, фізіології, психології і охоплює різні напрями науки про колір: фізика кольору, фізіологічна оптика, кольорове бачення, колориметрія, філософія кольору, прикладна колористика тощо.

Художня живописна техніка, форма і колір в мистецтві (локальний та зумовлений колір, відображення та поглинання кольору та виявлення матеріальності предметів).

Природа кольору (фізичні та хімічні основи), світло як причина виникнення кольору, природні кольорові явища, колір світла та співставлення з кольорами фарб. Основні характеристики і властивості кольору (кольоровий тон, світлість, насиченість). Оптичне, механічне,

просторове змішення кольорів та способи змішення фарб.

Розширюється коло наук, які вивчають колір (хімія, біологія, медицина тощо). Використання кольору та сучасний погляд на кольорові явища в культурі інформаційно-комунікаційних технологій.

Семінар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. Різні напрями науки про колір.
2. Природа кольору, фізична природа світла.
3. Огляд еволюції колірному зору.
4. Методологічний аналіз підходів до наукового визначення поняття «колір».
5. Основні характеристики і властивості кольору.
6. Значення науково-дослідницьких праць з теорії кольору Леонардо да Вінчі, І. Ньютона, Й. Гете, Р. Штайнера.

II. Навчальна дискусія.

III. Робота с додатковою літературою.

Тема 2. Історична ретроспектива кольорів

Лекція (2 год.). Методологічний аналіз поняття кольору. Колір у психофізиці сприйняття і психосемантиці кольору. Психологічна концепція значення кольору. Теоретичний аналіз проблеми натурального значення кольорів. Конкретна методологія вивчення колірних значень. Короткий огляд еволюції колірному зору. Короткий огляд класичних уявлень про колірне сприйняття. Методологічний аналіз підходів до наукового визначення поняття «Колір». Методологічний аналіз визначення кольору. І. Ньютон. Евальд Геринг. «Проміжний» підхід до визначення кольору. Естетико-феноменологічні концепції Гете, Р. Штайнера, В. Кандінського. Структура природніх значень кольору. Дослідження кольору в експресивному та імпресивному аспекті. Константність колірних значень.

Тема 3. Символіка кольорів

Лекція (2 год.). Психологічні константи триколірної символізації. Об'єктивні закономірності. Колірносимволічний і змістовний аспект. Колірна символіка як передісторія колірної психодіагностики.

Етапи розвитку колірної символіки.

Космологічний етап:

- Колір і магія у первісних народів;
- Колірна символіка Древнього світу;
- Античність.

Богословський етап.

Соціально-психологічний етап.

Тема 4. Психологічний вплив кольору на людину

Лекція (2 год.). Закономірності психологічного впливу кольорів на людину. Й. Гете та його дослідження дієвості кольору та отримання певного емоційного заряду, система закономірностей відчуття кольорів та їх взаємовплив. Палітра кольорів та розподіл їх в залежності від емоційного спрямування. Визначення психологічних типів людей, приналежність до яких впливає на відмінність реакцій цих людей на кольори у праці Й.Гете «До вивчення кольору».

Кольорові асоціації та їх класифікація і поділ на групи: фізичні, фізіологічні, етнічні, емоційні та ін. (Л.Миронова). До фізичних груп належать: вагові (легкі, важкі, повітряні тощо); температурні (теплі, холодні, гарячі тощо); фактурні (м'які, слизькі, колючі тощо); акустичні (тихі, голосні, музичні тощо); просторові (виступаючі, відступаючі, глибокі тощо). До емоційних груп кольорових асоціацій належать: позитивні (веселі, приємні тощо), негативні (трагічні, руйнуючі тощо), нейтральні (спокійні тощо).

Практичне заняття (2 год.).

1. Виконати «кольорове коло» Й. Гете. Дія кольору та емоційний заряд.

Естетико-феноменологічна концепція Й. Гете. Матеріал: папір(формат А-3), акварель.

2. Виконати вправи «кольори настрою», відповідність колористичної композиції до певних емоційних станів людини : радість, смуток, бадьорість, замріяність, напруження, чекання, пробудження та ін. Матеріал: папір(формат А-3), акварель, гуаш, тощо.
3. Перевірка виконання самостійної роботи.
4. Підготовка до модульного контролю.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. КОЛЬОРОВА ГАРМОНІЯ

Тема 5. Кольорова гармонія.

Лекція (2 год.). Гармонія як синтез контрастів. Класичне мистецтво Давньої Греції. Відмінність кольоросполучень, хроматична та світлова узгодженість плям, кольорова композиція (монохромія та поліхромія).

Кольорова гармонія та «боротьба протилежностей».

Культурні традиції: класична (грецька) та середньовічна гармонія, рококо, далекосхідне мистецтво, народне мистецтво.

Колористи світового та українського мистецтва.

Теорія гармонії кольору Йоганна Іттена.

Семінар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. Теорія гармонії кольору Й. Іттена., як “гармонійні варіації” на основі 2-х, 3-х, 4-х кольорів.
2. Кольорова просторова модель Ф.О. Рунге.
3. Типи кольорових гармоній: однотонна (монохромна); полярна(поєднання протилежних кольорів); триколірна; багатоколірна(поліхромна) гармонія.
4. Кольорова гармонія в живописних роботах митців.

II. Навчальна дискусія.

III. Перевірка виконання самостійних робіт.

Тема 6. Колір, емоції і характер

Лекція (2 год.). Загальні закономірності зв'язку основних характеристик кольору з емоціями. Аналіз кольорових модальних характеристик емоційних процесів. Органічні зв'язки відчуттів та емоцій. Колірне рішення «красивого», «приємного», «хорошого». Динаміка колірних переваг дошкільників у залежності від емоцій, які вони переживають.

Колірні профілі емоцій: «страх», «смуток», «стомлення», «гнів», «радість», «інтерес», «здивування» та ін. Колективний та індивідуальний вміст кольороемоційних значень і проблема емоційних станів і властивостей. Проблема «кольоро-емоційних фільтрів» сприйняття.

Комплексна реакція організму на вплив кольору. Зв'язок регуляції загального емоційного тону і активності з кольором.

Тема 7. Суб'єктивне відношення до кольору

Лекція (2 год.). Кольорова синестезія, одночасне кольорове сприйняття з іншими органами відчуття: слухом, смаком, дотиком. Музика кольору та концепція синтезу музики та кольору в творчості М.К. Чюрльоніса (А.Скрябіна та ін.). Пам'ять як підґрунтя кольорових асоціацій людини, суб'єктивного та видового досвіду людства (етносу, нації, роду тощо). Кольоровий синкретизм.

Теоретична спадщина В. Кандінського «Про духовне в мистецтві», де художник і теоретик абстрактного мистецтва, спираючись на праці психологів, фізіологів, психоаналітиків, робить висновки щодо особливостей творення, як внутрішньої необхідності художника, у якого почуття кольору та форми народжені емоціями.

Відношення до кольорів у зв'язку з установкою спостерігача. Переваги та індивідуальність. Переваги кольору і особові характеристики. Від душевного настрою до настрою природи. Земні кольори, міфологія і ландшафт. Перевага та індивідуальність. Міфологія, історія, символ. Зв'язок основних характеристик кольору з емоціями. Пороги чуттєвості і переваги

кольорів. Вплив вегетативної нервової системи на переваги кольорів. Енергетична та інформаційна сторони колірної дії. Перевага кольору та Я-концепція.

Тема 8. Сім кольорових контрастів

Лекція (2 год.). Сім кольорових контрастів гармонізації кольорів. Контраст за кольором. Контраст світла і тіні. Контраст холодних і теплих кольорів. Контраст доповнюючих кольорів. Одночасний кольоровий контраст. Контраст за насиченістю. Контраст розповсюдження.

Світлота кольорів за Й.Гете. «Перший великий контраст» за В. Кандінським. Рух кольорів по горизонталі. «Виступаючі» та «Відступаючі» кольори. Просторовий прояв руху. «Другий великий контраст» за В. Кандінським. Рух по вертикалі.

«Третій контраст» за В. Кандінським. Доповнюючі кольори.

Практичне заняття (2 год.)

1. Виконати таблицю «Гармонія контрасту за кольором» Й. Іттена (колористична організація великих квадратних форм, що містять в собі довільну кількість малих квадратів, відбувається за принципом пропорційного використання).
2. Кольорові контрасти. Вправи.
3. Аналіз праць видатних живописців.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III. ПРОСТОРОВА ДІЯ КОЛЬОРУ

Тема 9. Колірні співзвуччя

Лекція (2 год.). Колірні співзвуччя на основі двох, трьох, чотирьох або більшого числа кольорів на дванадцятичасному кольоровому колі.

Співзвуччя двох кольорів. Гармонічне поєднання двох діаметрально протилежних кольорів : червоний – зелений, синій – помаранчевий, жовтий – фіолетовий. Кольорова куля, побудова гармонійних колірних поєднань.

Співзвуччя трьох кольорів. Рівнобедрений і рівносторонній трикутник

гармонічних трьохзвуч.

Співзвуччя чотирьох кольорів. Дві пари додаткових кольорів на квадраті. Три чотирьохзвуччя. Чотирьохколірні співзвуччя на фігурі прямокутника, трапеції. Кольорова куля.

Співзвуччя шести кольорів на шестикутнику.

Вибір кольорових поєднань та їх модуляцій як основи зображення.

Сенс колірного співзвуччя. Можливість досягнення різних виразних проявів кольору.

Практичне заняття (2 год.)

1. Виконати на дванадцятичастному колі співзвуччя трьох кольорів. Варіанти рівнобедреного і рівностороннього трикутників. Матеріал: папір (формат А-3), акварель, гуаш.
2. Виконати на дванадцятичастному колі співзвуччя чотирьох кольорів. Варіанти квадрата, прямокутника, трапеції. Матеріал : папір (формат А-3), акварель, гуаш.
3. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема 10. Форма і колір

Лекція (2 год.). «Чуттєво-моральна» виразна цінність форми і кольору. Синхронність дії виразних якостей форми кольору в мальовничому творі.

Три основні кольори - червоний, жовтий, синій і три основні форми, - квадрат, трикутник, коло. Форми, що відповідають основним кольорам. Форми для кольорів другого порядку.

Кубізм, експресіонізм, футуризм і проблеми форми.

Практичне заняття (2 год.)

1. Пошук виразних характеристик для трьох основних форм - квадрата, прямокутника, круга. Вправи.
2. Узгодження кольору і форми у своїй виразності. Аналіз праць видатних живописців.
3. Об'єктивність і суб'єктивність в кольорі і формі. Вправи.

4. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема 11. Просторова дія кольору

Лекція (2 год.). Сила кольору і мальовнича глибина. Зміна просторових відчуттів, глибини, контрасту світлого і темного, насиченості кольору і площі його поширення.

Відносна колірна дія, загальний фон і шість основних кольорів. Принцип золотого перерізу в області кольору.

Холодні і теплі кольори однакової світлоти, контраст світлого і темного, контраст розмірів колірних плям і відчуття глибини картини. Контраст по насиченості і відчуття сприйняття кольору.

Створення враження мальовничої глибини картини. Аналіз праць видатних живописців.

Практичне заняття (2 год.)

1. Відносна колірна дія, загальний фон і шість основних кольорів. Вправи.
2. Принцип золотого перерізу в області кольору. Вправи.
3. Створення враження мальовничої глибини картини. Вправи. Аналіз праць видатних живописців.
4. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема 12. Внутрішній рух кольору

Лекція (2 год.). Методика Олександра Богомазова (початок ХХ ст.), завдання з кольору, зокрема «Розуміння руху кольору по формі : кубізм...».

Рух кольору за Й. Гете.

Рух кольору за Р. Штайнером.

Концентричність – ексцентричність, напрям руху кольору.

Питання внутрішнього руху кольору (фарби) за В.Кандінським.

Класифікація кольорів за певними параметрами: теплі і холодні кольорові тони фарб; світлі і темні тони фарб.

Зв'язок з рухом. Характеристики руху кольору: протилежні вектори,

горизонтальні, ексцентричні.

Семінар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. Внутрішній рух кольору за О. Богомазовим, Р. Штайнером, В. Кандінським.
2. Теорія руху кольору в Кандінського, та теорія кольору Й. Гете.
3. Рух кольорів першого контрасту (за В. Кандінським).
4. Рух кольорів другого контрасту (за В. Кандінським).
5. Рух доповнюючих кольорів третього та четвертого контрастів (за В. Кандінським).

II. Навчальна дискусія.

III. Перевірка виконання самостійних робіт і підготовка до модульного контролю.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ IV. КОЛІРНА ВИРАЗНІСТЬ

Тема 13. Теорія кольорових вражень

Лекція (4 год.). Дослідження колірних проявів в природі. Кольорові об'єкти і зір людини. Василь Кандінський і заняття з аналітичного вивчення натури у державному Баухаузі, колір предметів.

Значення кольору освітлення, його зміна і локальний колір. Методи роботи імпресіоністів, зміна локальних кольорів під дією освітлення, що міняється, і його інтенсивності, проблема кольорових тіней. Колір предметів як локальний колір мальовничої композиції в цілому.

Природні явища і імпресіонізм. Точні спостереження природи, брати Ван Ейк, Гольбейн, Веласкес, Сурбаран, брати Ленен, Шадрен, Енгр і китайський живопис.

Семінар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. Колірний прояв у природі.
2. Кольорові об'єкти і зір людини.

3. Колір предметів.
4. Колір освітлення, його зміна, локальний колір.
5. Дослідження кольорових тіней.
6. Роботи імпресіоністів.
7. Аналіз праць видатних живописців.

II. Навчальна дискусія.

Практичне заняття (2 год.)

1. Колірні об'єкти і зір людини. Вправи.
2. Дослідження кольірних проявів у природі. Вправи.
3. Локальний колір предмета, колір освітлення, колір при інтенсивному освітленні і в тіні. Аналіз праць імпресіоністів.
4. Перевірка виконання самостійної роботи.

Тема 14. Кольоровий портрет

Лекція (2 год.). Дві основні детермінанти кольорового портрету. Відмінність об'єктивних і суб'єктивних аспектів інтерпретації кольорового портрету. Факторна структура кольорового портрету. Зв'язок кольорового автопортрету зі структурою кольорового аналізатора. Структура кольорового автопортрета.

Тема 15. Теорія колірної виразності. (4 год.)

Лекція (4 год.). Пори року і об'єктивне сприйняття і переживання кольору, вираження його характеру в колірній кулі. Загальна колірна гамма.

Виразні якості кольору в дослідженні його стосунків з іншим кольором або їх сукупністю. Психосемантика кольору.

Жовтий, червоно-помаранчевий, синій, помаранчевий, фіолетовий і зелений кольори їх психологічна і емоційна виразність.

Суб'єктивні здібності переживати колір.

Використання виразних можливостей кольору в роботах художників. Кольорові асоціації та їх класифікація і поділ на групи: фізичні, фізіологічні, етнічні, емоційні та ін. (Л. Миронова). До фізичних груп належать: вагові

(легкі, важкі, повітряні тощо); температурні (теплі, холодні, гарячі тощо); фактурні (м'які, слизькі, колючі тощо); акустичні (тихі, голосні, музичні тощо); просторові (виступаючі, відступаючі, глибокі тощо). До емоційних груп кольорових асоціацій належать: позитивні (веселі, приємні тощо), негативні (трагічні, руйнуючі тощо), нейтральні (спокійні тощо).

Семінар (2 год.).

I. Теоретична частина.

1. Об'єктивне сприйняття і переживання кольору, пори року.
2. Психосемантика кольору.
3. Дослідження виразних якостей кольору у відношенні з іншим кольором або сукупністю кольорів.
4. Психологічна і емоційна виразність кольору.
5. Використання виразних можливостей кольору в роботах живописців. Твори Конрада Вітца, Пітера Брейгеля Старшого, Матіаса Грюневальда.
6. Колірна композиція.

II. Навчальна дискусія.

III. Перевірка виконання самостійних робіт і підготовка до модульного контролю.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль I		Модуль II					
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	4	4	5	5
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1	1	1	2	2
Відвідування практичних занять	1	1	1	1	1	3	3	1	1
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	1	10	2	20

Робота на практичному занятті	10	1	10	1	10	3	30	1	10
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	Не передбачено навчальним планом							
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20	10	50	5	25
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	71	-	71	-	123	-	88
Максимальна кількість балів:	353								
Розрахунок коефіцієнта:	$353 : 100 = 3,53$								

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. КОЛЬОРОСПРИЙНЯТТЯ.

Тема 1. Історія розвитку науки про колір.

Наукові основи кольорознавства (4 год.)

I. Підготовка та захист презентації за однією з визначених тем:

1. Фізична природа світла, відкриття І.Ньютона про природу світла.
2. Систематика і класифікація кольорів в історичному аспекті.
3. Значення науково-дослідницьких праць з теорії кольору Леонардо да Вінчі, І.Ньютона, Й.Гете.
4. Основні напрями науки про колір і світло ХХ-ХХІ ст.;
5. Оптичне, механічне, просторове змішення кольорів та способи змішення фарб в мистецтві живопису різних напрямів (імпресіонізм, пуантилізм).

II. Робота з додатковою науковою літературою: Знайти й записати у словник значення слів: колористика, колориметрія, кольоровий спектр, кольорові системи, кольоровий тон, світлість, насиченість, оптичне, просторове та механічне змішування кольорів, кольорові моделі.

Тема 3. Символіка кольорів (6 год.)

1. Розкрити особливості кольорового символізму різних культурних традицій. Підготувати до практичного заняття есе або презентацію.
2. Християнська символіка кольорів. Приклади до практичного заняття.

3. Сучасна символіка кольору. Створення «гербу родини» за символікою кольорів.
4. Ознайомитись з психологічними константами трьколірної символізації.
5. Конспект лекцій до вивчених тем та підготовка до модульного контролю.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. КОЛЬОРОВА ГАРМОНІЯ.

Тема 5. Кольорова гармонія (4 год.)

1. Проаналізувати творчість видатних митців з точки зору використання кольору. Презентація або есе.
2. Виконати таблицю «Гармонія контрасту за кольором» Й. Іттена (колористична організація великих квадратних форм, що містять в собі довільну кількість малих квадратів, відбувається за принципом пропорційного використання).

Тема 8. Сім кольорових контрастів (4 год.)

1. Розуміння значення різних колірних контрастів дослідниками кольору: Гете, Бецольд, Шеврель, Хельцель. Тезисно або есе, презентація.
2. Контраст по площі колірних плям. Виконати з книги Й. Іттена, [3]: мал. 45, 46, 47, формат А4.
3. Контраст додаткових кольорів. Виконати малюнок 29, 30 з книги Й. Іттена [3].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ПРОСТОРОВА ДІЯ КОЛЬОРУ.

Тема 9. Колірні співзвуччя (4 год.)

1. Дослідження основного жовто-червоно-синього акорду. З конструктивно побудованого співзвуччя створити різні варіації в їх різній колірній дії. Матеріал : папір (формат А- 3), акварель, гуаш.

2. Вибір «колірного співзвуччя» - двох, трьох, чотирьох, шести кольорів - і проаналізувати творчість відомого художника з точки зору «колірного співзвуччя». Написання есе, презентації для виступу.

Тема 10. Форма і колір (4 год.)

1. Розкрити проблему кольору і форми: у кубістів, експресіоністів і футуристів, імпресіоністів і тамістів по вибору. Підготувати до практичного заняття есе і презентацію.
2. Суб'єктивне відношення до форми і кольору. Описати власні переваги, їх зміну з віком.
3. Ознайомитися з творами Матіаса Грюневальда, Конрада Вітца, Ель Греко, Жоржа де ла Тур, Ван Гога і підготуватись до практичної роботи.

Тема 11. Просторова дія кольору (6 год.)

1. Площинно-образотворча передача простору. Плани картини. Проаналізувати творчість видатних митців з точки зору використання планів. Презентація, есе.
2. Загальна цілісність мальовничого простору. Як ви розумієте висловлювання Е. Коро: «Не влаштовуйте вікон, не робіть дір в картині». Письмово - бачення. Практично – приклади робіт.

Тема 12. Внутрішній рух кольору (8 год.)

1. Рух кольору за Р.Штайнером.
2. Рух кольору за Й.Іттенем.
3. Порівняти рух кольору за В. Кандінським, Р. Штайнером, Й.І ттенем. Підготувати есе для практичної роботи.
4. Створити копію однієї з картин В.Кандінського з аналізом руху кольорів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Колірна виразність.

Тема 13. Теорія колірних вражень (6 год.)

1. Дослідження колірних проявів у природі. Для цієї пори року проаналізувати враження від спостереження природи в різний час дня, впродовж декількох тижнів, місяця. Письмово описати.
2. Дослідження колірних тіней з описом результатів. Підготуватися до практичного заняття.

Тема 14. Теорія колірної виразності (8 год.)

1. Колірна гамма, вибір основної групи кольорів в творчості різних художників. Підготувати есе і презентацію.
2. Охарактеризувати зміну кольору в п'яти аспектах :
 - у характері кольору;
 - у світлоті;
 - в насиченості;
 - в кількісному відношенні або в площі кольорової плями;
 - в результаті виникнення симультантних контрастних дій. Привести приклади.
3. Створення гармонійної композиції. Матеріал: папір (формат А- 3), акварель, гуаш.

Критерії оцінювання рівня виконання завдань самостійної роботи:

1. своєчасність та охайність виконання;
2. повнота обсягу, якість та самостійність виконання;
3. виявлення ініціативності;
4. оригінальність та виявлення творчого підходу.

Перевірка якості виконання завдань самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Колористика» здійснюється шляхом академічного контролю на підставі наведеної таблиці:

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. Кольоросприйняття.		
Тема 1. Історія розвитку науки про колір. Наукові основи колористики (4 год.).	практична робота, модульний контроль	10
Тема 3. Історична ретроспектива кольорів. Символіка кольорів (6 год.).	практична робота, модульний контроль	10
Змістовий модуль II. Кольорова гармонія.		
Тема 5. Кольорова гармонія (4 год.).	практична робота, модульний контроль	10
Тема 8. Сім кольорових контрастів (6 год.).	практична робота, модульний контроль	10
Змістовий модуль III. Просторова дія кольору.		
Тема 9. Колірні співзвуччя (4 год.)	практична робота, модульний контроль	10
Тема 10. Форма і колір (4 год.)	практична робота, модульний контроль	10
Тема 11. Просторова дія кольору (6 год.)	практична робота, модульний контроль	10
Тема 12. Внутрішній рух кольору (8 год.)	практична робота, модульний контроль	20
Змістовий модуль IV. Колірна виразність		
Тема 13. Теорія колірних вражень (6 год.)	практична робота, модульний контроль	10
Тема 14. Теорія колірної виразності (8 год.)	практична робота, модульний контроль	15
<i>Разом: 56 год.</i>	<i>Разом: 115 балів</i>	

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться у формі модульної контрольної роботи з урахуванням уніфікованої системи оцінювання навчальних досягнень студентів.

Критерії оцінювання модульного контролю наведено у таблиці.

Критерії оцінювання	К-ть балів
• виконав в зазначений термін і на високому рівні весь обсяг роботи, відповідно до програми курсу; • володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на високому рівні; • здатний грамотно визначати й ефективно здійснювати навчальні задачі з урахуванням особливостей навчально-виховного процесу; • продемонстрував старанність, самостійність, ініціативу, активність, творче ставлення у процесі виконання усіх завдань, здатність робити висновки й обґрунтовувати свою позицію на основі проведених спостережень.	21 – 25
• виконав в зазначений термін весь обсяг роботи відповідно до програми курсу, але з незначними недоліками; • володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на високому рівні; • здатний грамотно визначати основні навчальні задачі та знаходити способи їх вирішення з урахуванням особливостей навчально-виховного процесу, але в окремих випадках допускає незначні помилки в процесі їх вирішення; • продемонстрував старанність, самостійність, активність, відповідальне ставлення у процесі виконання завдань, здатність робити висновки на основі проведених спостережень.	17 – 20
• виконав весь обсяг роботи відповідно до програми, але з певними недоліками; • не завжди демонстрував здатність визначати основні навчальні задачі та знаходити способи їх вирішення з урахуванням особливостей навчально-виховного процесу, свідомо використовувати теоретичні знання, застосовувати практичні вміння під час проходження курсу; • виявив здатність грамотно, але недостатньо самостійно опрацювати навчальні матеріали; • продемонстрував старанність, відповідальне ставлення у процесі виконання завдань, але недостатньо виявив уміння обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень.	13 – 16
• завдання виконано в неповному обсязі, у процесі їх виконання допускалися помилки; • студент в цілому виявив посередній рівень знань, умінь, навичок, допускав помилки у плануванні та самоорганізації до навчання; • недостатньо виявив самостійність, ініціативу у процесі вирішення навчальних задач; не завжди враховував специфіку організації навчально-виховного процесу; • завдання курсу були виконані з помилками, неохайно, подані на перевірку не своєчасно, не містили усіх необхідних елементів,	9 – 12

визначених програмою курсу; • ставлення студента до навчання недостатньо відповідальне.	
• завдання виконано в неповному обсязі, у процесі їх виконання виявлено чимало помилок; • студент виявив лише мінімально можливий допустимий рівень знань, умінь, навичок, виявив неготовність грамотно і самостійно планувати й організувати навчання; • завдання курсу були виконані в неповному обсязі, неохайно, з помилками, подані на перевірку не своєчасно, не містили усіх необхідних елементів, визначених програмою курсу; • ставлення студента до навчання недостатньо старанне та відповідальне.	5 – 8
• завдання не виконані; • студент виявив незадовільний рівень знань, умінь; невміння послідовно, грамотно і самостійно планувати й організувати навчання, аналізувати результати власної діяльності; • завдання курсу були виконані в неповному обсязі, оформлена неохайно, з суттєвими помилками, подані на перевірку не своєчасно, не містили усіх необхідних елементів, визначених програмою курсу; • ставлення студента до виконання завдань вирізняється безвідповідальністю.	1 – 4

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль навчальним планом відповідно до освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» передбачений у вигляді заліку, який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом півріччя.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю і екзамену

Семестровий контроль навчальним планом відповідно до освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» не передбачений.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни «Колористика»

Модулі	Модуль I				Модуль II				Модуль III				Модуль IV		
Назва модуля	Кольоросприйняття				Кольорова гармонія				Просторова дія кольору				Колірна виразність		
Теми лекцій	Історія розвитку науки про колір. Наукові основи колористики (відвідування – 1 бал)	Історична ретроспектива кольорів. (відвідування – 1 бал)	Символіка кольорів. (відвідування – 1 бал)	Психологічний вплив кольору на людину. (відвідування – 1 бал)	Кольорова гармонія (відвідування – 1 бал)	Колір, емоції, характер (відвідування – 1 бал)	Суб'єктивне відношення до кольору (відвідування – 1 бал)	Сім кольорових контрастів (відвідування – 1 бал)	Колірні співзвуччя. (відвідування – 1 бал)	Форма і колір. (відвідування – 1 бал)	Просторова дія кольору. (відвідування – 1 бал)	Внутрішній рух кольору. (відвідування – 1 бал)	Теорія кольорових вражень. (відвідування – 2 бали)	Кольоровий портрет (відвідування – 1 бал)	Теорія колірної виразності. (відвідування – 2 бали)
Теми семінарських занять	Історія розвитку науки про колір. Наукові основи колористики (відвідування – 1 бал, 10 балів за роботу)				Кольорова гармонія (відвідування – 1 бал, 10 балів за роботу)				Колірні співзвуччя. (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)				Теорія кольорових вражень. (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)		
Теми практичних занять	Психологічний вплив кольору на людину. (відвідування – 1 бал, 10 балів за роботу)				Сім кольорових контрастів. (відвідування – 1 бал, 10 балів за роботу)				Форма і колір. (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)				Теорія кольорових вражень. (відвідування – 1 бал + 10 балів за роботу)		
Самостійна робота	П. 6.2 (10 балів)		П. 6.2 (10 балів)		П. 6.2 (10 балів)			П. 6.2 (10 балів)	П. 6.2 (10 балів)	П. 6.2 (10 балів)	П. 6.2 (20 балів)		П. 6.2 (10 балів)	П. 6.2 (15 балів)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота № 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота № 2 (25 балів)				Модульна контрольна робота № 3 (25 балів)				Модульна контрольна робота № 4 (25 балів)		
Кількість балів за модуль	71 бал				71 бал				123 бали				88 балів		
Підсумковий рейтинговий бал	Коефіцієнт визначення успішності: $353 : 100 = 3,53$														

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Абишева С.И. Цветоведение : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / С.И. Абишева – Павлоград, 2009. – 116 с.: цв. ил. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2586/>).
2. Буймистру Т.А. Колористика : цвет – ключ к красоте и гармонии / Т.А. Буймистру – М.: Ниола – Пресс, 2010. – 236 с.:ил. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2587/>).
3. Иттен И. Искусство цвета / И. Иттен. – М.: Аронов, 2001. – 96 с. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2804/>).
4. Матюшин М.В. Справочник по цвету. Закономерность изменчивости цветовых сочетаний / М.В. Матюшин. – М.: Д. Аронов, 2007. – 72 с. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2914/>).
5. Найденская Н. Г., Новокщенова Е. В., Трубецкова, И. А. (2004) 100% цвета. Справочник цветосочетаний. – М.: Новый индекс, 2004. – 144 с. (наявний в електронному репозиторії: <http://elib.kubg.edu.ua/2590/>).

Додаткова:

6. Печенюк Т. Кольорознавство / Т. Печенюк. – К.: Грані-Т, 2009. – 192 с.Бренда Маллон. Творческая визуализация и цвет / Бренда Маллон. – М.: Галактион, 2001. – 192 с.
7. Все о технике: Цвет. – АРТ-РОДНИК, 2002. – 144 с.: ил.
8. Гете И.-В. Об искусстве / И.-В. Гете. – М.: Искусство, 1975 – 632 с.
9. Ивенс Р.М. Введение в теория Цвета / Р.М. Ивенс – М.: Наука, 1964 – 342с.
10. Кандинский В. О духовном в искусстве (Живопись) / В. Кандинский. – Л.: Фонд «Ленинградская галерея», 1990. – 65 с.
11. Купер М. Язык цвета / М. Купер. – М.: Эксмо, 2001. – 53 с.
12. Малевич К. Черный квадрат / К. Малевич. – СПб.: Азбука, Азбука-Аттикус, 2012. – 288 с.

13. Медведев В. Ю. Цветоведение и колористика: учеб. пособие (курс лекций) / В.Ю. Медведев. – СПб.: ИПЦ СПГУТД, 2005. – 116 с.
14. Миронова Л.Н. Цветоведение / Л.Н. Миронова. – Минск: Вишэйшая школа, 1984. – 286 с.
15. Никитина Т. А. Цветоведение и колористика. Цвет в промышленном дизайне: учеб. Пособие / Т.А. Никитина. – СПб.: Изд-во Политехн. ун-та, 2008. – 144 с.
16. Архитектура. История, эпохи и стили / Мария Карла Претте, Альфонсо Де Джорджис: Пер. с итал. – М.: ЗАО «Интербук-бизнес», 2002. – 432 с.: ил.
17. Серов Н.В. Цвет культуры : психология, культурология, физиология цвета / Н.В. Серов – СПб.: Речь, 2004. – 672 с.
18. Шереметева Г. Б. Семь цветов здоровья: воздействие цветом / Г. Б. Шереметева. – М. : ФАИР-ПРЕСС: Гранд, 2003. – 368 с.
19. Штайнер Р. Сущность цвета и тайна радуги / Р. Штайнер. – Ереван: Лонгин, 2008. – 160 с.
20. Яньшин П.В. Психосемантика цвета / П.В. Яньшин. – СПб.: Речь, 2006. – 368с.

9. Додаткові ресурси :

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>